

Tartalom: Főbb ohajtások országgyűléseinktől, (Szentkirályi Zsigmond) 87. l. Hiuság és szerelem, (Veress József) 89. l. Titoknoki jelentés a' m. t. társaság 1841-beli munkálkodásairól, 91. l.

Főbb ohajtások országgyűléseinktől

némi összefüggésben az ohajtásokkal

(1. idej 8. 9. 10. Társalkodót.)

(Vége.)

III.

Saját bajaink.

Sine praeiudicio dicemus causam.

Q. Curt.

Az igazság legszebb, ha meztelen állittatik elő, 's az író más érdemet nem keres zászlói alatt, mint azt, hogy bátran kimondá.

B. Oetves Józ.

Erdély azon országok sorába tartozik, melyek a' tehetősb nemesség, tehát a' kisebb rész csillogásai közt, főként a' népeletben eleitől fogva kevés anyagi és szellemi haladás nyomait mutatták, 's nem állunk-e még ma is, mindkét tekintetben szinte ott, hova a' sors geographiailag helyezte? — Ha látunk is mult századaink, 's e' jelen sorában nagyobb iparélénkséget, azt a' városok, a' szabad székelység 's a' szabad szász-föld tüntetik előnkbe. Különösnek tetszhetnék, hogy a' szászföldet, melyet egyébiránt *regius fundus*nak nevezünk, szabadnak mondám. Úgy van, szabadnak mondom a' szászföldet, mert városaink mellett, csak ez az, mellyen az urihatalom birtokban, személyben, nem nehézke-
dik, és így birtoki sajátság's személyjogi egyenlőség, minden egyéb akadályok mellett, nagyobb szorgalmi éberséget tartanak fenn. Innen önként reá tanálunk, az úgy nevezett job-

bágyi paraszt-földnép szellemi és anyagi tepedése, valóságos alapokára; és ez semmi egyéb, mint azon jogegyenetlenség, melly nemesség 's parasztság közt, birtoki 's személyi viszonyokban, 's mi több, ez utóbbiakra nézve büntető jogilag is, létez. A' nagyobb résznek illy állapotában, minden iparfeszültség a' kisebb rész-nél, csak rövid 's átfutó sikerjelenségekben tűnik fel.

Hogy anyagi 's szellemi haladásunk egyébiránt sincs olly fokon, mint másként lehetne, azon érdeki különváltság is okozza, melly Erdély három nemzeteit, alkotmányi szerkezet 's jog-állapot különbfélesége miatt, meg annyi alkotmányos pártokra láttatik osztani. Az olátság nemzetiségét, melly alkotmányilag megismerve nincs, de az érdeki különváltságot, részint e' meg nem ismerés, részint a' birtoki 's személyi jogegyenetlenség okozatául, elősegíteni meg nem szűnik, itt hallgatással mellőzöm el; de valóban lehetetlen nem sajnálnunk, hogy e' nemzetnek annyi szépre 's nagyra fogékony hajlama, annyi századokon keresztül úgy szólván parlagban hagyatva, közhazánkat olly erőttől fosztá meg, mellynek befolyása azt, egyébiránt sokkal nagyobb anyagi 's szellemi haladás fokára juthatni együtt segítette volna! — Vannak t. i. mindeniknek nemzeteink közül, éppen az alkotmányi külön-szerkezet 's jogállapot különbféleségéből eredő különös érdekei, mellyeknek védelmére 's képviselésére, magában az összpolgáratzi szerkezetben is, némelly jogoknak nemzetek szerénti, 's bizonyos azon különbféleségek megfelelő arányosságban megosztása multhatatlan volt. És

ez statust in statu állit elő, 's az egymás iránti bizalmatlanság 's ellenörködés által elfárasztott indulatok, örök izgatásban tartatva, magát az uniót disunialják, nem csak, sőt e' szétbomltság állapotát mindenüvé, oda is hol csak az erők teljes összpontosulása vezethet célhoz, kisebb nagyobb mértékben átültetik. Ezen nemzetek közötti jogegyenetlenség 's érdeki különválság mellett, nem csudálhatni a' conservatív szellemet, mellynek példait országgyűléseink történetei mutatják, hol az örökös manutentiók és rehabilitiok vitái közt, sok más egyéb érdekek háttérbe vonulni kéntelenek. Mi csuda hát, ha illy állapotban 's illy körülmények közt, közjóllét, anyagi és szellemi haladás, nagyobb mértékben nem mutatkozhatott, 's főként a' népéletben nem, mellyért hogy olly keveset tervünk, éppen az érdekelt állapotoknak tulajdonítható?

Bátran állíthatni, hogy egyesek közötti birtoki 's személyjogi egyenlőség, magát a' nemzetek közötti jogegyenetlenség káros következeit is megszüntetendi, 's elébb hátrább Erdély nemzeteit — elavulván már a' divide et vinces, veszélyes elve — valóságban nem csak képletileg egyé olvasztandja; mikor aztán, az érdekek összpontosulása csudákat fog mivelhetni anyagi 's szellemi állapotunkban; mert egyes erők, hamit külön érdekekre szaggatva nem tehetnek, azt az egyesülés varázs ereje által számtalanszor teszi. 'S milly szép jövendő rejtezik azon remény valósulása megett, hogy valaha közhazánk, minden jogegyenetlenség 's valóban csak ebből származó különválság bilincseit lerázva, olly összeforrott polgárzati egészet fog képezhetni, mellyben a' magyar szilárdság, ambitio és dicsvágy, a' székely kitérés, szorgalom és rettenthetetlenség, a' szász takarékoság és előre látás, párosulva a' legnagyobb becsületességgel, — 's az oláh lelkületi — hajlékonyság, józan-okoskodási tapintat és találékonyság, — kölcsönös egymásra hatásukban, minden jónak szépnek és nagyinak csiráit kiköltve, a' köz szorgalmat értelmesevé és pallérozódást, lehető legnagyobb emel-

kedésre vezetni képesek lehetnek! Illy állapotban külön nemzetek lenni szinte megszüntünk volna, mint ezt, a' külön nemzetiségi szinületeknek, kisebb testületi körökben, jogviszonyok 's érdekek ugyanazonsága melletti elmosódása saját hazánkban is nyilván mutatja.

IV.

Orvoslatok.

Hogy javítás — — káros legyen, azért, mivel sok még nem eléggé művelt; ez éppen olly — — állítás, mint azt mondani, hogy nem kell valakinek orvosság, mert még nem eléggé egészséges.

B. Wesselényi M.

Bajaink forrása, a' jogegyenetlenség 's ebből származó érdeki szétágazás lévén egyének 's nemzetek közt; természetes, hogy azokon csak jogegyenlőség által segíthetni. Csakugyan, mivel a' jogegyenlőség rögtönös valóítására szükséges, hasonlóul rögtönös átalakulás, annyi érdekek összeütkezésében, zavar 's rendbontás nélkül békés úton egyszerre nem történhetik; ebből önként következik, hogy az átalakításoknak fokozati előmunkálatok útján kellessék történni.

Minden átalakítási előmunkálatok — ha természetes rendben következnek egymásután — magukban rejtik a' legközelebből történendők multhatatlansága csiráit. A' szomszéd magyarhon ebben követendő példakkal jár elől, 's szerencsések mi, kik a' tört úton akadály nélkül haladhatunk tovább! — Az urbéri szabályozás 's az uri hatóság korlátozása, előkészületül szolgált az örökváltságnak 's a' jobbágyi személyjogok nagyobb biztosításának; a' budapesti hidépítéssel egybekötött vámkötelezettség, a' kisajátítási törvény utak 's csatornákra nézve, közterhekhez járulás 's közhasznu vállalatokhoz kényszerített átengedések csiráit rejtik magukban; — az urbéri tartozások iránti megjavított eljárások, a' váltójog 's t. e. f. a' valahai törvényelőtti egyformaság szép reményeit költik fel; az örökváltság maga után fogja huzni a' kényszerítő felszabadítás rend-

szerét, és ez, miután a' felszabadultak száma növekedni fog, önként elhozandja a' megyei 's országos képviselőt közönségesítését, 'sa' t.

Hallottuk az ebbeli, valóban történeti érdeklő munkálatok közepette, miként hozatott fel, időelőltiség, a' nép olly jogokkal élvezetere erőtlensége, kormányi hozzá járulás bizonytalansága 's e. f. mikkel tespedők 's máról holnapra halogatás emberei, minden jónak 's idvesnek utjába állani szoktak. A' következés ellenkezőt mutatott, 's ma már senki sincs, ki kormányunk érdekeiben a' nemzeti közérdekkel szemközt némi divergentiát keresne. Avagy nem tudjuk-e, hogy vannak, kik némileg éppen a' kormányt vádolják időelőlti hozzájárulással? de a' kiknek száma, hála a' korszellemnek, mint csepp a' tengerben vész el a' többségben.

Midőn tehát Erdélyre nézve, a' jogegyenletlenségnek ugyan azon elemei, ugyan azon káros következményei tűnnek fel, midőn az idő előltiség 's éretlenség valóban neveléses ügye már csak igen keveseket tart fogva, midőn mindenki látja, hogy valamint az uralkodó szék nagysága dicsősége, a' nemzet anyagi 's értelmi előhaladásától, úgy az úgy nevezett felsőbb osztály anyagi érdekei is a' földnépe vagyonosodásától feltételesek, 's midőn kormányunk gondoskodása a' földnép javát, boldogságát, ezen példák bizonyítása szerint főszempontul tekinti; mind ezek mellett, lehetetlen kétségbe hoznunk hasonló irányt követendő intézkedéseink teljes sikerét. Kövessük, mennyire lehet egyenlő léptekkel a' szomszéd testvérhon lelkes példáit az átalakítási előmunkálatokban, 's fogjunk egyszermind párhuzamos törekedéssel azon eszközök is, mellyek a' társas élet több más oldalait jog 's ipar tekintetében érdeklik, de a' mellyeknek teljes és egyetemi sikere, úgy is csak az átalakítások kedvező befolyása közt remélhető.

Legelső az úrbér, 's mihelyt ez szabályozva lesz, rögtön utána az örökváltság, úrbéri szabályozások mellett a' birtokosok saját érdekei sem fognak többé utjába állani. Második az úri hatóság 's egyéb, nemesség és parasztság

köztü személyjogi viszonyok kiegyenlítése 'sat. De ezen előmunkálatok közt, mellyek a' több teendőket, csuda sebességgel fogják az átalakítás érdekeiben elővarázsolni, utak, vizek, kisértés, 's mindenek felett, növelés, adó, ujonczok ügye, büntető jog, törvénykezési rend, bányászati jogrend, váltójog 'stef. sem lehetnek hosszúra halasztandók. Úrbér, örökváltság, urviszonyok személyjogilag, ugyan azon országgyűlésen lehetnének a' szükséges előmunkálatok után tárgyalandók, annál inkább, mivel nagy részben azokat mik Magyarhonban már törvénynyé váltak kevés változtatással alkalmasint ellehetne fogadni.

Csakugyan azon lelkesedés, mellyel hazánk törvényhozói a' nemzetközérdekeit, 's a' jobbagság sorsát már átölelve tartják; azon készség, mellyel bölcs kormányunk a' fokozati átalakítás munkáit elősegíteni szokta; 's azon biztos hit, hogy eddigi meghasonlások más egyéb tárgyai, mind két rész kibékülései közt, — mert midőn a' szükség sürgetőleg szól, önként jön a' kibékülés, — okosan elhárítva lesznek, 's olyankon, mik tán magok az átalakítási munkálatok közt önként elkövetkeznek, most fenakadás nem léssen — legszebb reményeket költenek hazafi keblünkben, 's ezen remények boldogító érzetével multnál szebb jövőnek nézünk elébe. Örömmel megvallani hogy mindazok, miket monddék, semmik egyebek, mint a' naponként erősödő közirány fenkiáltó szózatának visszhangja. Vannak dolgok, mellyeket mint Voltaire mondani szokta, soha eléggé ismételni nem lehet.

Szentkirályi Zsigmond.

Hiúság és szerelem.

(Vége.)

V.

Következő napon ez egész jelenet már tudva volt a' városon, mindenki saját ítélet-fogalma szerint adá szájról szájra a' történetet. Nem

téseiből, mikkel az ország törvényhatóságainak számolt; mind Évkönyveinkből, mellyekben kötelességünknek tartók őszintén 's inkább kicsinyes bőséggel mint előkelő rövidséggel foglaltságaink menetelét előadni; kivehetendi végre összefüggő áttekintetben egy külön munkából, mellynek írására az academia engem méltóztatott megbizni, 's melly immár készülöben van. Nincs tehát academiai életünk második tizede elején a' multról egyéb mondani valóm, mint hogy, kifejtvén minden irányában academiai testületünk életmüségét, a' legfontosabb munkálatok előkészületeit megtevén, 's az irodalmi nyelvet formáiban és szavaiban bizonyos pontig megállapítván, a' tudományos értekeződések, ujon rendezett héti üléseinkben tágosabb mezőt nyitottunk. Ez új rendszerrel kezdtünk meg 1840. nov. 16-kán munkálkodásaink tizenegyedik évét; mellyet e' mai közülésünkkel bérekesztvén, róla részletesben szóló tudósításomra a' tisztelt gyülekezet figyelmét kikérem.

Első helyt emlitem a' nyelv körüli munkálkodásokat. A' nagy szótár dolgozása folyt, sőt a' nyelvtudományi osztályból Czuczor Gergely, a' philosophiaiból Horváth Cyrill, Hetényi János, és Kállay Ferencz, a' törvénytudományiból Szlemenics Pál illetőségeik egy részét vizsgálat alá is bocsátották. A' hadtudományi műszótár dolgozása hasonlóképp folyt, 's különösen b. Lakos János t. és Kiss Károly rt. munkálkodásuk egy részét elő is terjesztették. A' munkába vett bányászati műszótár körül Bugát, Frivaldszky és Kacskovics fáradoztak; 's időközben a' segedelem nyújtásra felszólított magyar és erdélyi bányakormányok közül a' felsőbányai az ott már divatozó műszók lajstromát küldötte hé, az alsómagyarországi rövid idő mulva egy tetemesb munkálat közlését ígérte. Végre a' Tájszótárhoz újra is Horváth János rt. vasi és honti, Drnovszky Ferencz nyitrai, Fabó András nógrádi, Matusik János tatai, Vass József göcseji tájszók küldésével járultak. — A' magyar szókötés szabályain nyomozásában a' nyelvtudományi osztályból Czuczor, Fábian, Nagy János és Vörösmarty jártak el: melly munkálat mibelyt kiegészítve és a' társaság által megvizsgálva és elfogadva leszen, a' közönség elebe fog terjesztetni. Nyelvrégiségek keresése és gyűjtésével folyvást Döbrentei Gábor rt. foglalkodott, kinek szerkesztése alatt a' régi m. nyelvemlékek II-d. kötete meg is jelent.

A' nagy és kis gyűlésekben szőnyegen volt tudó-

mányos tárgyak különféle osztályokból vétettek. Fogarasi János lt. a' magyar igék természetét fejtegette. Kállay Ferencz rt. a' finn és magyar nyelvek összehasonlítási vizsgálatának köztünki történeteit és eredvényeit állította-elő, 's az ujjabb külföldi fölfedezéseket és tudományos nézeteket e' tárgy körül megvizsgálva, Possart lapp és Jablentz syrján nyelvtanait ismertette folytonos tekintettel a' magyar nyelv rokon sajátosságaira; Bloch Móricz lt. a' nyelvhasonlításról, különösen a' magyar nyelv rokonságairól értekezvén annak a' syrjänneli hasonlatosságait emelte-ki, 's azt alkotására nézve a' sinai és semita nyelveknél felebb állónak mutogatta; ismét Bloch Móricz a' héber költészet jelleméről olvasott, hasonlítva a' hellennel és sanscrittal; Podhra dzky József lt. Erdösi János XVI. századbéli szerző némelly eddig lappangott írását ismertette meg; Szemere Pál rt. a' szépművek kritikájáról általában, különösen pedig Vörösmarty némi daláról adta elő elmékedéseit; Pulszky Ferencz rt. a' régi műemlékek befolyásáról az új művészetre, Hetényi János rt. az ész, és philosophia fölségéről értekezett; Lukács Móricz lt. a' büntetőjogi theoriákat adván elő, különösen az igazság és haszon elveit fejtegette, 's az utólsóra többek által felhozott ellenvetéseket czáfolgatván; megigyekezett mutatni, hogy a' jól értett haszonelvben az igazság elve is ben foglaltatik: Briedl Fidel lt. az aesthetikai lángészről elmékedett; Györy Sándor rt. a' hasznos ismeretek terjesztése módjairól adta-elő nézeteit, Vajda Péter lt. a' természettudományok befolyását a' társaságra fejtegette: — Czech János rt. a' zsidók polgári állapotjait Magyarországon nyomozza; Horváth Mihály lt. az 1414ki magyar pörhad okait és következményeit adta elő; ugyan ő az Anjouk hatását állította-elő hazánkra, országulásuk szellemét, a' közigazgatást, egyházi, erkölcsi és népi életet tekintve; Jerney János rt. a' hazánkat IV. Béla alatt pusztított mongolok egyik vezérének Kadának oklevelét magyarázván, a' nevezett királyunk pénzeivel találtatni szokott, de mindeddig meg nem határozott rézpénzeket a' mongolok által forgásba hozottaknak igyekezett megmutatni, Kállay Ferencz rt. a' Frangepáni nemzetségről, — Sztrokay Antal rt. Cházár András életéről 's tudományos és philanthropiai hatásáról értekezett; Horváth Mihály lt. és Schedel Ferencz több rendű, hazánkat illető történeti munkákat ismertettek meg a' társasággal;

Luczenbacher János rt. Róbert Károly király némelly általa Buda városának adott áru-lerakói kiváltságára vonatkozó ritka ezüst pénzeit mutatta elé, azokról egyszersmind értekezvén; így Kállay Ferencz rt. némelly legújabbban Erdélyben, az Orbai székben feltaláltatott arany régiségek rajzai előmutatását kísérte észrevételeivel; 's társaságon kívüli hazafiak közül Romer Flórián Zudar László egykori pannonhalmi főpát sirkövét, — 's Nagy-Ajtai Kovács István némelly a' Kolozsvár régi várfalán találtatott magyar siriratokat közlék rajzokban 's egyszersmind magyarázataikkal is kísérek; — Kiss Károly rt. a' franczia köztársaság hadi szerencséje okait igyekezett meghatározni; más izben a' legújabb hadi irodalmat ismertette, tekintettel eddigi kísérleteinkre e' nemben; Nagy Károly rt. új elrendelésü égtékét, az elsőt magyar nyelven, készítte, 's annak előmutatását egyszerűitési igazlásával kísérte; Taubner Károly lt. a' mértan előadása módszerét 's különösen a' mértani irodalomnak hazánkban hazai nyelvünkön mibenlétét terjeszté-elő, Vásárhelyi Pál rt. folyóvizeknél a' sebességek fokozatáról értekezett, felvilágosítván e' kérdést egy a' Dunán mért keresztmetszés és abban talált sebességek által, nem különben a' Duna vízemésztéséről különböző vizállomásoknál; — Szlemenics Pál rt. a' magyar törvények történetét nyomozta az ország keletkezetétől az Árpádok kihaltáig; Jerney János rt. törvénykönyvünk legnagyobb nyomtatási hibájáról egy betűhen értekezvén, kimutatta, miképen I. Lajos decretuma 11d. cikkelyében „universi viri nobiles“ hibásan áll veri helyett melly helytelen olvasásra Kollár 's utána többen egy hamis közjogi tételt alapítottak; Tóth Lőrincz lt. a' becstelenség büntetéséről általában, 's különösen ennek hazánkban alkalmazásáról elmélkedett; Kállay Ferencz rt. a' magyarországi részek visszakapcsolása kérdését vizsgálván, tekintettel az eddigi vitatkozásokra, az ügy további kiegyenlítésére szolgáló pontokat igyekezett kijelelni; Fogarasi János rt. egy magyar bankról fejtettki nézeteit; — Bugát Pál rt. az orvosrend miképeni emeléséről Magyarországon értekezett; Schoepff August lt. a' kancsalság műtételét adván-elő, számos egyedét műtét előtt 's után, különféle időszakaiban a' gyógyulásnak állított a' társaság elébe; Schedel Ferencz egy Magyarország határain belül talált lithographiai követ ismertetett-meg. — Gyász- és emlékbeszé-

dekert elhunytaink felett Péczy, Schedel, Sztrókay és Zsoldos készítettek.

Nyomatás végett hús kézirat terjesztetett ez év folyta alatt az academia elébe: nyelv és literaturai 4, classica-literaturai 2, philosophia 's nevelési 3, történetirási és rokon 6, mathematicai 1, 's természettudományi 3; mellyek közül a' következőknek kinyomatása határozott: a) Szerém vármegye ismérte Hoblik Márton ltól; b) Cuvier Állatországá második köteté Vajda P. ltól; c) Magy. könyvtár, készítette Jankowich Miklós tt; d) Plutarch Parallelaí, ford. Székács és Taubner ll. tt.; e) Miss Sara Sampson Lessing után Kazinczy Ferencztől; f) Edvi Illés Pál Közhasznú Kézikönyvének harmadik kiadása. — A' magyar történettár első része, u. m. Verböczy István hármaskönyve Bertha Sándor. Fogarasi János, Luczenbacher János, Szalay László és Tóth Lőrincz rt. és ll. tt. által fordítva most vagyon vizsgálat alatt.

A' Tudománytárban kiadás végett 31 kézirat küldetett-be, különösen 3 literaturai, 5 philosoph. 's nevelési, 9 történeti, 6 mathematicai, 1 had, 1 mű-tudományi, 3 törvény-, 's ugyanannyi történettudományi; mellyek közül 21 fogadtatott el, és pedig academiái tagoktól a' következő még nem idézettek: Hetényi r. tagé az academiák hasznairól, Briedl Fidei l. tagé a' kisdedovó intézetek történetileg; 's egy oskolaleczkei czélszerű terv készítésének lényeges és mellékes bélyegei; Podradczky József l. tagé Berger Illes magyar történetiróról; Jerney János rtagéi azon kérdés felett: való-e hogy az oroszbirodalom alapítói magyarok voltak; továbbá a' böi convent emlékezetének felélesztése; ismét: a' vácsi püspökség birtokjövédelmét mutató XVII. századi m. oklevelek; Jászay Pál l. tagtól a' kassai kisebb országgyűlés cikkelyei; Taubner Károly l. tagtól: a' fourieri módszer a' felsőbb fokú egyenletekről; Vallas Antal rendes tagtól: a' holdfogyatkozásokról; Tarczy Lajos r. tagtól a' természeti tudományok régi történetei, és Schöppff August ltag értekezése a' korcsvegyekről.

Megjelentek, utolsó közülés óta, az academia költségein: — 1) A' m. társ. Évkönyvei Negyedik kötet. 2) Tudománytár. 12 füzet. 3) Régi magyar nyelvemlékek. Második kötet. 4) Magyar helyesírás és szóragasztás főbb szabályai. Ötödik kiadás. 5 — 7) Eredeti játékszin, kiadja a' m. t. VIII. IX. X. kötet. 8) A' felsőbb analysis ele-

mei, Györy Sándortól. Második füzet. 9) Számolási segéd a köz életben előforduló pénz számolások tábláit 's egyszerű szabályait példák-
kal világosítva foglaló. Hradnay Ferencztől. 10) Az állatország fölosztva alkotása szerint. Cuvier ut. Vajda Pétertől. Első kötet. 11) Népszé-
rű erkölcs tudomány. Zsoldos Ignác-
tól. 12) Magyar tud. társasági névkönyv astro-
nomiai naplóval és kalendáriummal 1841re.

A napokban jelennek meg: 1) Történet-
tudományi pályamunkák első kötete He-
tényi János pályamunkájával honi városaink bé-
folyásáról nemzeti fejlődésünkre; és 2) Felsőbb
egyenletek egy ismeretlennel Vallas Antaltól.

Sajtó alatt a nyelvemlékek és Tudomány-
tár folyó kötetein 's a Törvénytud. múzótáron
kívül. 1) Az Évkönyvek V. kötete. 2) Edvi Illés Pál Köszhasznu Kéziköny-
vének harmadik kiadása. 3) A német ma-
gyar zsebszótár második kiadása.

Örömmel jelenthetem itt még gróf Batthyá-
nyi Kázmér és Nagy Károly urak hazafiai tet-
töket, mi szerint az ö kölcségökön készült 's a
két haza fő 's közép iskoláinak ajándékozott
első magyar föld és égtekék készüléteit, minden
költségpótlás nélkül, az akadémiának engedék
által, melly ezután gondoskodni fog, hogy ne
csak magányosak az előállítási áron szerezhés-
sek meg e' tekéket, hanem a' netalán még ke-
letkezendő iskolai intézetek is azokkal ingyen lát-
tassanak el.

Az országos alaprajz által a' társaság gond-
jaiba ajánlott nemzeti színügy érdekében 1833
óta fenálló választmány ez évben ismét 28 for-
ditott színművel gazdagította a' magyar reper-
toriumot.

Nagy jutalom, valamint az osztálybeli ju-
talmak mibenléte is egy külön jelentésben fog
előterjesztetni.

Tudományos utazás eszközlésére a' társaság
most sem bírt elegendő pénzerővel: azonban
Reguly Antal jelenen az európai éjszakon
utazó hazánkfia készségét megértvén az acade-
mia által vele közlendő tudományos megbízá-
sokbani eljárásra, neki pótlék segedelem rendel-
tetett. Döbrentei Gábort, legközelebb a'
székely földön utazván, érdekes adatokat hozott
moldvai magyar népfeleink jelenlegi mibenléte-

ről, mellyek sanyaru sorsok enyhülésére mu-
tatnak, 's a' társaság Tudománytárában a' kö-
zönség elébe terjesztve lesznek; Fivaldsz-
ky Imre rt. pedig jelenen a' centralis Kár-
pátokat járja meg természettudományi tekintet-
ben, melly út eredményei a' maga idejében ha-
sonlag elő lesznek terjesztve.

A' könyvtár, mellynek bővítői közt az
academia ez évben is főleg elnökének nagylelkű
bőkezűségét tapasztalta őszinte hálaérzéssel, ősz-
veiratása bevégeztetett, 's már most rendszeres
felállítása van munkában; a' pénzügy új t emény,
mellynek alapítóját hasonlólag intézetünk főnöké-
ben tiszteljük, magyar osztálya I. Istvántól I.
Józsefig, őrzője által nemcsak rendezve, de szor-
ros tudományilag leirva is van. 'S így közelit
az idő, midőn az academia tudományos eszkö-
zei használatában is részeltetni foghatja a' kö-
zönséget.

Külföldi viszonyainkat illetőleg, ez évben
az amerikai philosophiai társaság 's a' bajor,
cseh, porosz és skót kir. academiák és társasá-
gok küldeményeiben vettük folytonos figyelmök
örvendeztető zálogait.

Tagjaink sorában, ez év, fájdalom, sürüb-
ben ejte hézagokat. Igazgatóságunk Péchy Im-
re septemvirben igen buzgó tagját vesztette el.
Tiszteleti társaink sorából egy köztiszteletű fér-
fiu dőlt ki irodalmunknak, egy kevésbé derült
korban, munkás művelője, Budai Ézsaiás
superintendens; a' rendesek közül Kossovich
Károly, fáradhatatlan férfiú, egy történet 's
egy törvénytudományi pályamunka koszorús i-
rója; a' levelezők sorából Baricz György,
épen midőn a' társaságot a' hadtudományi mű-
nyelv dolgozásában kezdé segíteni, Csató Pál,
derék szépliteraturai írónk, 's több hasznos
nyelv munka szerzője; Hoffner József szor-
galmatos orvos írónk és Magda Pál, egyik
philosophusunk és egy jeles m. statistica szer-
zője; végre a' külföldi tagok közül Dupon-
ceau Péter, az amerikai phil. társaság elnö-
ke, a' keleti nyelvtudomány egyik bajnoka.

Adja isten, hogy a' hiányokat, miket ök
tudományban és életben hagytanak, újabb e-
rők által minélelőbb pótolva lássuk; de neveik
akkor is az érdemnek tartozott méltánylással le-
gyenek említve közöttünk.